Prezența fantomatică a muzicii în școală

(Grigore Constantinescu – 29 mai 2011)

Putem vorbi despre primatul educației religioase și al educației muzicale în formarea personalității umane? Primele clipe de viață cunosc întîlnirea botezului cu cea a cîntecului de leagăn, pașii spre anii dintîi sînt marcați de semnul crucii, povestirile biblice și formarea auzului în aceeași măsură în care părinții sau bunicii dăruiesc urmașilor sfaturile de ținut minte o viață. Educația cîntăreților bisericești a condus spre progresul sistemelor teoriei sonorităților și relația cîntare-rugăciune, educația execuțiilor artei corale renascentiste a mers spre etape care au format auzul și percepția mesajului componistic. Dacă putem vorbi în timp despre educație muzicală continuă, iată un itinerar ce dezvăluie, dincolo de formele de comunicare, principalele trasee ale lungului drum al muzicii, al zilei... către noi, cei de azi, care nu trebuie să ne confundăm cu înserarea.

Sîntem în secolul XXI sau, altfel spus, la începutul deceniului al doilea din mileniul II. Pentru viața ce ne înconjoară, educația muzicală școlară a reprezentat un interes maxim din partea celor care, depășind secolul al XIX-lea, considerau că meridianul formator al muzicienilor profesioniști, al tradiției formațiilor corale și afirmării culte în muzicalitatea poporului român înseamnă o unitate majoră a civilizației moderne. Semnalele vin din partea unor mari profesori inițiatori ai procesului muzical educațional – poate primul de o asemenea importanță fiind Dumitru Georgescu-Kiriac, discipol al lui Vincent d'Indy la Schola Cantorum și Paris. O treaptă mai sus afirmă concepțiile pedagogice ale profesorului George Breazul, menite a lărgi orizontul acesta la un plan european, cu valoare de sinteză și aplicație socială, spre care încă privim și acum cu admirație și interes. Firește, doar cei care înțelegem ce răspundere implică o astfel de preocupare în evoluția culturii naționale. Nu numai Breazul în România, ci și sistemul educațional al lui Zoltán Kodály în Ungaria, Școala educației euritmice a lui Jaques Dalcroze în Elveția, cea a lui Carl Orff – Schulwerk – în Germania, Școala Suzuki în Japonia sînt cîteva dintre strategiile educaționale prin intermediul cărora muzica își îndeplinește lucrarea formativă asupra omului modern. Nu este vorba de muzicianul profesionist, pentru care răspunsurile depind de talent și sisteme de studiu, înaintea lansării sale în viața muzicală de interpret sau compozitor. Privirile noastre se îndreaptă către omul societății contemporane, cel rezultat din integrarea sa în școlaritatea obligatorie la care participă trăind înconjurat de media radiofonică și de televiziune, de viața stagiunilor cu diverse inițiative pe genuri, de ocazia contactelor în funcție de ierarhiile comunităților umane. Principiile educaționale sînt diverse, construite pe tradiția perpetuă a transmiterii de la vîrstnici la tineri, dar și de la o experiență pozitivă la alta, în șirul aceleiași generații. Noneducaționale, tentațiile atrag negația, obiceiurile, intrarea în derivă, opțiunile imitative. În ansamblu, educația are de făcut față unor multitudini de aspecte, conținutul ei muzical „strecurîndu-se" printre toate oponențele posibile, de-a lungul scării vîrstelor.

O realitate descurajatoare aparține locului de „cenușăreasă" pe care îl ocupă în ultimele două decenii educația muzicală în școala de toate gradele. Disciplină cu timp redus, oferită adesea ca activitate complementară unor norme cu ore mai puține și unor profesori fără pregătire specială, așa-numita „Oră de muzică" a pierdut de multă vreme importanța cuvenită, în tabloul strategiilor educaționale din domeniul cultural. Privim de aproape, cu multe rețineri, care este atracția spre muzică a tineretului și compensația interesului dincolo de lumea școlii. Clasele primare acceptă, după grădiniță, melodiile simple, modelele unirii sunetului cu ritmul și jocul. Treptat, acumulările

generale nu fac, odată cu creşterea vîrstei, obstrucție spațiului acordat primirii informaționale dinspre lumea sonorului. Atenție însă! Educația este – sau ar trebui să fie – supusă rigorii sistemului de lucru, pentru a trezi şi susține interesul copilului, apoi al adolescentului, în continuare al tînărului pentru complexa problematică a muzicii, ca o componentă esențială a culturii. Cine priveşte serios și cu dorință de realizare în direcția aceasta? Prea puțini sînt cei îngrijorați de absența sau prezența fantomatică a muzicii în școală. Aminteam de existența unor sisteme educaționale. Să remarcăm la Filarmonica bucureşteană ciclurile de concerte inițiate duminica dimineața în această stagiune, spectacolele lirice sau coregrafice de la Operă şi Operetă. Idei există, dar nu suficient de operative pentru a-i aduce pe tineri spre muzică. Iar lipsa educației muzicale se simte, începînd de la modulația discursului cotidian și ajungînd la capacitatea de a susține comentarii adresate unui grup, de vorbitor la conferințe, pledoarii sau emisiuni radio, TV. Muzica este o condiție a existenței, imposibil de realizat aleatoriu, sub semnul întîmplătorului, indiferenței sau al relei-voințe.

„Sănătatea este atît de muzicală – spune Boetius – încît boala nu e nimic altceva decît o disonanță, iar această disonanță poate fi rezolvată doar prin muzică.” Să fim încrezători privind spre generațiile care se ridică, în speranța că „viitorul sună bine”, incluzînd în parametrii existențiali Educația muzicală.